

S-Kortisol

Klinisk kemi

Ackrediterad

Provtagningsmaterial

Provkärl

Serumrör utan gel

Provtagningsetikett

RÖD4mL

Fyllnadsvolym (mL)

4

Art.nr. (Inköpsportalen)

5023092

Remiss

Beställs elektroniskt i Cosmic.

Kan även beställas på pappersremiss Specialanalyser. Skrivs ut från sidan [Remisser](#).

Remissuppgifter

Beställs som **S-Kortisol**. Ange provtagningstid.

För undersökning av dygnsvariationen tas prov förslagsvis klockan 07, 13, 19 och 01.

I samband med stimulering/hämning beställs Kortisol med andra beställningsnamn. Se Övrigt.

Generella remissuppgifter, se Krav på remissuppgifter i Provtagning – Allmänna anvisningar.

Provtagning

4 mL Röd propp (Z Serum Clot Activator)

3,5 mL Guldgul propp med gel (Z Serum Sep Clot Sep Activator)

Lämnas till laboratoriet inom 2 timmar, se Provhantering i Provtagning – Allmänna anvisningar.

Provhantering

Normal centrifugering, se Provtagning – Allmänna anvisningar. Pipettera över serum i sekundärrör 5mL 75x13mm.

Analys utförs på Laboratoriet klinisk kemi Centralsjukhuset Karlstad.

Förvaring och transport

Serum är hållbart 5 dagar i kyl.

Hantering och förvaring av prov, se Packning i Packa provet rätt till laboratoriemedicin i Värmland.

Förväntad svarstid

Analyseras dagligen, dygnet runt

Tolkningsstöd

Referensintervall:

Morgontimmar (före 10): 120 - 630 nmol/L

Eftermiddag (efter 17): 46 - 390 nmol/L

Källa: Ortho Clinical Diagnostics

Koncentrationen varierar under dygnet, med högst koncentrationer på morgonen och de lägsta koncentrationerna omkring midnatt.

Felkällor:

Hemolys påverkar resultatet.

Prov ska ej tas på patienter som behandlas med höga biotindoser (>5 mg/dag). Biotinnivåer i serum är förhöjda upp till 24 timmar efter senaste dos.

Heterofila antikroppar, t ex hos individer som regelbundet exponerats för djur eller som behandlats med produkter som innehåller djurserum, kan orsaka felaktiga resultat (interferens).

Indikation och medicinsk bakgrund

Kortisol är den viktigaste glukokortikoiden hos människan. Den bildas i binjurebarken och stimuleras av ACTH från hypofysen.

ACTH är dygnsvarierad liksom kortisol, med den högsta koncentrationen på morgonen och den lägsta omkring midnatt.

Kortisol transporteras bundet till transkortin och albumin. Den fria fraktionen är endast ca 10 % av den totala.

Eftersom det endast är den fria fraktionen av steroiden som är biologiskt aktiv har koncentrationen av transkortin i plasman betydelse för kortisolaktiviteten. Under graviditet och vid östrogenbehandling ökar koncentrationen av transkortin i plasma och med detta även koncentrationen av kortisol. Hormonaktiviteten är emellertid oförändrad.

Kortisol metaboliseras i levern och utsöndras med urinen till inaktiva derivat.

Kortisol i serum och urin analyseras vid misstanke om binjurebarksinsufficiens (primär eller sekundär) eller vid misstanke på hyperfunktion i binjurebarken, där dygnsvariationen oftast utsläcks. Vid patologiska värden av serum- och urinkortisol utförs oftast suppressionstester med dexametason eller ACTH-stimuleringstester.

NPU-kod

NPU01787 Plasma—Kortisol; substanskoncentration

NPU04139 Plasma—Kortisol; substanskoncentration (0 minuter efter stimulering)

NPU04140 Plasma—Kortisol; substanskoncentration (30 minuter efter stimulering)

SWE05411 Plasma—Kortisol; substanskoncentration (funktionstest;procedur)

Övrigt

I samband med stimulering/hämning beställs Kortisol med följande beställningsnamn.

S-Kortisol (0-Prov) -för S-Kortisol före stimulering/hämning

S-Kortisol (30 min efter stimulering) – För S-Kortisol 30 minuter efter Synacten.

S-Kortisol (Dexametasonhämning) – för S-Kortisol efter Dexametason.

Endast för laboratoriet

Beställs med analyskod:

S-Kortisol	KOR
S-Kortisol (0-Prov)	KOR0
S-Kortisol (30 min efter stimulering)	KOR30
S-Kortisol (Dexametasonhämning)	KORD

Heparinplasma och EDTA-plasma kan användas.

Utarbetad av: Monika Vikner

Medicinskt ansvarig: Mattias Aldrimer